

Дручек О.В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри правового
забезпечення та правоохоронної
діяльності факультету
забезпечення державної безпеки,
Київський інститут Національної
гвардії України
(м. Київ, Україна)

Панченко В.О.,

курсант 214 навчальної групи
факультету забезпечення державної
безпеки,
Київський інститут Національної
гвардії України
(м. Київ, Україна)

ТРАДИЦІЇ ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ: СЕРЕДИНА XVII СТОЛІТТЯ І СЬОГОДЕННЯ

Історія України відзначена постійною боротьбою за незалежність, свободу та самобутність. Національно-визвольна війна 1648–1676 рр., що стала першою війною українців за незалежність, є однією з найважливіших віх в національній історії [1]. Ця боротьба за автономію та незалежність продовжується й до сьогодні. Сучасна російсько-українська війна, розпочата у лютому 2024 року, є продовженням цієї боротьби, у ході якої український народ знову змушений захищати свою суверенність від агресивного сусіда – росії.

Аналізуючи передумови Визвольної війни середини XVII століття, слід зазначити, що основними її причинами були соціально-політична нерівність і національний гніт, яких зазнавали українці під владою Речі Посполитої. Українці під владарюванням польської шляхти мали обмежені права, були позбавлені політичної автономії, що спричинило незадоволення серед козацтва, селян і міщан. Вони боролися за свою гідність і рівноправність. На початку війни під керівництвом Богдана Хмельницького козаки підняли повстання, прагнучи до створення незалежної української держави.

Як і у період сучасної російсько-української війни, суттєвий вплив на хід Визвольної війни середини XVII століття мали проблеми із пошуками союзників та внутрішньою політикою. Так, спочатку Україна шукала допомоги у Кримського ханства, а потім звернулась до Московії. Проте це призвело до поступової втрати незалежності: замість спільної боротьби з польським поневоленням, Московія поступово стала домінуючою силою в Україні, що призвело до погіршення політичної ситуації [2].

Після смерті Богдана Хмельницького почався період «Руїни» – час внутрішніх розколів, політичних зрад та боротьби між різними групами української еліти. Цей процес став причиною політичної та економічної нестабільності, що гальмувало розвиток української державності.

Сьогодні, як і в XVII столітті, Україна змушена звертатися до міжнародної спільноти за підтримкою. Однак, нині Україна отримує потужну допомогу від країн Європи, США та НАТО, що має велике значення для протистояння російській агресії.

Як і тепер, визвольна війна середини XVII століття була «війною на виснаження». У своїй «гарячій» фазі вона тривала понад шість років, і привела до величезних втрат серед населення, економічного занепаду та соціальних проблем. Війна була виснажливою і важкою для народу.

Проводячи історичні паралелі сучасної російсько-української війни із Визвольною війною середини XVII століття, зазначимо, що початок сучасної війни ознаменувався анексією Криму росією у 2014 році та подальшою окупацією частини Донбасу. У 2022 році розпочалась повномасштабна війна, метою якої є знищення української державності. Росія, як колись Річ Посполита, намагається поставити під сумнів право України на існування як незалежної держави.

Сучасна російсько-українська війна має гібридний характер, коли водночас із збройною боротьбою, ворог розгортає агресію і в інформаційній сфері. Росія веде потужну інформаційну війну проти України, використовуючи дезінформацію для послаблення національної ідентичності та створення внутрішніх розколів. Це включає фальшиві новини, соціальні мережі та маніпуляції з історією [3].

Як і у період Визвольної війни середини XVII століття, наразі, в ситуації зовнішньої загрози, в українському суспільстві існують внутрішні проблеми і політичні розбіжності. Зокрема, це політичні суперечності та складнощі з реформуванням інститутів влади, боротьбою з корупцією та реалізацією європейських стандартів. Зазначене потребує значних зусиль для збереження національної єдності.

Таким чином, можемо констатувати, що протягом кількох століть, із середини XVII ст. і до сьогодні, зовнішні агресори хочуть контролювати українські землі, знищити українську мову, культуру й суб'єктність. Проте, найбільшою загрозою за таких умов є внутрішня роз'єднаність української нації і українських політичних еліт. І, навпаки – лише національна єдність і спільна мета можуть забезпечити нашу перемогу.

Історія вчить, що державність без потужних політичних інститутів та реального громадського контролю приречена. Перемога у війні за незалежність залежить не тільки від героїзму армії, а й від зрілості суспільства. Сьогодні українці мають шанс не лише втримати свою свободу, а й збудувати її на міцному, демократичному фундаменті.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія історії України [Електронний ресурс] / Інститут історії України НАН України. – URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe> (дата звернення: 28.04.2025).
2. Ільницький В., Царик Р. Формування історико-меморіального нарративу сучасної російсько-української війни. *Усна історія російсько-української війни (2014–2024 роки): збірник спогадів*. К.: Видавничий дім, 2025. URL: <http://phh.dspu.edu.ua> (дата звернення: 03.05.2025).
3. Патлашинська І. В. Сечасна російсько-українська інформаційна війна: завдання, методи та особливості використання. 2022. – URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/> (дата звернення: 03.05.2025).